

16916
A. ŽDANOV

RAHVUSVAHELISEST OLUKORRAST

RK „POLIITILINE KIRJANDUS“

A. ŽDANOV

RAHVUSVAHELISEST OLUKORRAST

*Mõnede kommunistlike parteide esindajate informatsioonilisel
nõuupidamisel Poolas septembri lõpul 1947 peetud kõne*

RK

POLIITILINE KIRJANDUS

TALLINN 1948

13533

A-16916

I

MAAILMA SÕJAJÄRGNE OLUKORD

Teise Maailmasõja lõppemine tõi kaasa olulisi muutusi kogu rahvusvahelises olukorras. Fašistlike riikide bloki sõjaline purustamine, sõja fašismivastane vabastav iseloom ja Nõukogude Liidu otsustav osa fašistlike agressorite üle saavutatud võidus muutsid järsult jõudude vahekorda kahe süsteemi — sotsialistliku ja kapitalistliku — vahel sotsialismi kasuks.

Milles on nende muutuste olemus?

Teise Maailmasõja tähtsaimaks tulemuseks oli Saksamaa ja Jaapani — kapitalismi kahe kõige militaristlikuma ja agressiivsema riigi — sõjalise lüüasaamise fakt. Reaktsioonilised imperialistlikud elemendid kogu maailmas, eriti Inglismaal, Ameerika Ühendriikides ja Prantsusmaal, panid erilisi lootusi Saksamaale ja Jaapanile ning esijoones hitlerlikule Saksamaale — esiteks kui jõule, mis on kõige võimelisem andma hoopigi Nõukogude Liidule selleks, et kui mitte hävitada, siis igal juhul nõrgendada teda ja kõigutada tema mõju, ning teiseks, kui jõule, mis on võimeline purustama revolutsioonilise töölis- ja demokraatliku liikumise nii Saksamaal kui ka kõigis maades, mis olid hitlerliku agressiooni objektiks, ning tugevdama seega kapitalismi üldist seisundit. Selles seisis sõjajärgse niinimetatud Müncheni „rahustamise“ ja fašistliku agressiooni ergutamise poliitika üks peamisi põhjusi, poliitika, mida järjekindlalt teostasid Inglismaa, Prantsusmaa ja Ameerika Ühendriikide valitsevad imperialistlikud ringkonnad.

Kuid Inglise-Prantsuse-Ameerika imperialistide poolt hitlerlastele rajatud lootused ei õigustanud end. Hitlerlased

osutusid nõrgemaks ning Nõukogude Liit ja vabadustarmastavad rahvad tugevamaks kui münchenlased eeldasid. Teise Maaailmasõja tagajärjel sõjaka rahvusvahelise fašistliku reaktsiooni peajõud purustati ja viidi kauaks ajaks rivist välja.

Seoses sellega sai maailma kapitalistlik süsteem tervikuna veel ühe tõsise kaotuse osaliseks. Kui Esimese Maaailmasõja tähtsaimaks tulemuseks oli ühtse imperialistliku rinde läbimurdmine ja Venemaa väljalangemine kapitalismi maailmasüsteemist, kui NSV Liidus sotsialistliku korra võidu tulemusena kapitalism lakkas olemast ainsaks kõikehõlmavaks maailmamajanduse süsteemiks, siis Teine Maaailmasõda ja fašismi purustamine, kapitalismi maailmapositsioonide nõrgenemine ja fašismivastase liikumise tugevdamine viisid selleni, et imperialistlikust süsteemist langes välja rida Kesk- ja Kagu-Euroopa maid. Neis maades tekki- sid uued, rahvalikud, demokraatlikud režiimid. Nõukogude Liidu Isamaasõja suur eeskuju ja Nõukogude armee vabastav osa liitusid vabadustarmastavate rahvaste massilise rahvusliku vabadusvõitluse tõusuga fašistlike röövvaldajate ja nende käsilaste vastu. Selle võitluse käigus paljastati rahvuslike huvide reetjatena Hitleriga koostöötanud profašistlikud elemendid ning kollaboratsioonistid — kõige mõjukamad suurkapitalistid, mõisnikud, kõrgem ametnikkond, monarhistlik ohvitserkond. Saksa fašistlikust orjusest vabanemisega kaasnes Doonau-maades end koostööga Saksa fašismiga kompromiteerinud kodanluse ja mõisnikkonna ladviku võimult kõrvaldamine ja rahva hulgast tulnud, võitluses hitlerlike orjastajate vastu välja paistnud uute jõudude võimuletulek. Neis maades tulid võimule tööliste ja talupoegade esindajad, progressiivse intelligentsi esindajad. Kuna töölisklass ilmutas fašismivastases võitluses siin kõikjal suurimat kangelaslikkust ja suurimat järjekindlust ning leppimatust, siis kasvasid tema autori- teet ja mõju rahva hulgas mõõtmatu.

Uuel demokraatlikul võimul Jugoslaavias, Bulgaarias, Rumeenias, Poolas, Tšehhoslovakkias, Ungaris ja Albaanias, tuginedes rahvahulkade toetusele, läks lühikese ajaga korda läbi viia sellised progressiivsed demokraatlikud ümber-

kujundused, milleks kodanlik demokraatia pole enam võimaline. Agraarreform andis maa talurahva kätte ja viis mõisnike klassi likvideerimisele. Suurtööstuse ja pankade natsionaliseerimine ja sakslastega koostöötanud reeturite varanduse konfiskeerimine õnnestasid põhjalikult monopolistliku kapitali positsioone neis maades ja päästsid rahvahulga imperialistlikust ikkest. Uhtlasi rajati riikliku üldrahvaliku omanduse alus, loodi uus riigitüüp — r a h v a v a b a r i i k, kus võim kuulub rahvale, suurtööstus, transport ja pangad kuuluvad riigile ja kus juhtivaks jõuks on elanikkonna töötavate klasside blokk eesotsas tööliklassiga. Selle tulemusena pääsid nende maade rahvad imperialismi pihtide vahelt ja rajavad alust siirdumiseks sotsialistlikule arenemisteele.

Sõja tagajärjel on mõõtnatult kasvanud NSV Liidu rahvusvaheline tähtsus ja autoriteet. NSVL oli Saksamaa ja Jaapani sõjalisel purustamisel juhtivaks jõuks ja hingeks. Nõukogude Liidu ümber koondusid kogu maailma demokraatlikud ja progressiivsed jõud. Sotsialistlik riik pidas vastu sõja suurimaile katsumustele ja väljus võitjana surmaheitlusest tugevaima vaenlasega. NSV Liidu nõrgenemise asemel tugevnes ta.

Oluliselt muutus ka kapitalistliku maailma pale. Kuuest niinimetatud imperialistlikust suurriigist (Saksamaa, Jaapan, Inglismaa, Ameerika Ühendriigid, Prantsusmaa, Itaalia) langes sõjalise purustamise tagajärjel välja kolm (Saksamaa, Itaalia, Jaapan). Ka Prantsusmaa nõrgenes ja kaotas oma endise tähtsuse suurriigina. Seega jäi ainult kaks „suurt“ imperialistlikku maailmariiki — Ühendriigid ja Inglismaa. Kuid ühel neist — Inglismaal — osutusid positsioonid õnnestatuks. Sõja ajal näitas Inglise imperialism end nõrgenenuna sõjaliselt ja poliitiliselt. Euroopas osutus Inglismaa jõuetuks Saksamaa agressiooni ees. Aasias ei läinud suurimal imperialistlikul riigil — Inglismaal — korda säilitada omade jõududega oma koloniaalvaldusi. Kaotanud ajutiselt oma sidemed asumaadega, kes varustasid emamaad toidu- ja toorainetega ning neelasid suure osa tema tööstustoodangust, sattus Inglismaa sõjaliselt ja majanduslikult sõltuvusse Ameerika toiduainete ja tööstuskaupade impor-

dist, pärast sõja lõppu aga hakkas Inglismaa rahanduslik ja majanduslik sõltuvus Ameerika Ühendriikidest kasvama. Kuigi Inglismaal läks pärast sõja lõppu korda tagasi saada oma asumaad, tuli tal siiski kohtuda asumaades Ameerika imperialismi tugevnenud mõjuga, kes oli sõja ajal arenanud oma aktiivsust kõigis neis rajoonides, mida enne sõda peeti Inglise kapitali monopoolseks mõjusfääriks (Araabia Ida, Kagu-Aasia). Ameerika mõju oli tugevnenud ka Briti impeeriumi dominioonides ja Lõuna-Ameerikas, kus Inglismaa endine osa on tunduvalt ja üha suuremal määral siirdumas Ameerika Ühendriikidele.

Koloniaalsüsteemi kriisi teravnemine Teise Maailmasõja tagajärjel väljendus rahvusliku vabadusliikumise võimsas tõususes asumail ja sõltuvates maades. Sellega sattusid ohtu kapitalistliku süsteemi tagalad. Asumaade rahvad ei taha enam elada endist viisi. Emamaa valitsevad klassid ei saa enam asumaid endist viisi valitseda. Katsed maha suruda rahvuslikku vabadusliikumist sõjalise jõuga põrkavad nüüd asumaade rahvaste üha kasvavale relvastatud vastupanule ja viivad pikalevenivate koloniaalsõdadeni (Hollandi — Indoneesia, Prantsusmaa — Viet-Nam).

Sõda, mille põhjustajaks oli kapitalismi ebaühtlane arenemine üksikutes maades, on viinud selle ebaühtluse edasisele teravnemisele. Kõigist kapitalistlikest suurriikidest väljus ainult üks kapitalistlik suurriik — Ameerika Ühendriigid — sõjast mitte nõrgenenuna, vaid tunduvalt tugevnenuna nii majanduslikult kui ka sõjaliselt. Ameerika kapitalistid teenisid sõja läbi põhjalikult. Samal ajal ei tulnud Ameerika rahval taluda sõjaga kaasaskäinud puudusi, okupatsiooni iket ja õhurünnakuid ning Ameerika inimkaotused, kes tegelikult astus sõtta selle viimases etapis, kui sõja saatus oli juba otsustatud, osutusid suhteliselt väikesteks. Ameerika Ühendriikidele oli sõda eelkõige tõukeks tööstuse laialdaseks arendamiseks ja ekspordi otsustavaks suurendamiseks (peamiselt Euroopasse).

Sõja lõpp seadis Ameerika Ühendriikide ette rea uusi probleeme. Kapitalistlikud monopolid püüdsid säilitada oma kasumeid endisel kõrgel tasemel. Sel eesmärgil taotlesid nad, et sõjaaegne kaupade ekspordi maht ei väheneks. Kuid

selleks tuli Ameerika Ühendriikidel säilitada need välis-
turud, mis neelasid Ameerika toodangut sõja ajal, ja soe-
tada uusi turgusid, sest sõja tagajärjel vähenes järsult ena-
miku riikide ostuvõime. Suurenes ka nende riikide rahan-
duslik ja majanduslik sõltuvus Ameerika Ühendriikidest.
Ameerika Ühendriigid paigutasid välismaale krediitide näol
19 miljardi dollari suuruse summa, arvestamata kapitali-
mahutusi rahvusvahelisse pank ja rahvusvahelisse valuuta-
fondi. Ameerika Ühendriikide peamised konkurendid —
Saksamaa ja Jaapan — kadusid maailmaturult ja see avas
Ameerika Ühendriikidele väga suured võimalused.

Kui Ameerika imperialismi kõige mõjukamad reaktsiooni-
lised ringkonnad pidasid enne Teist Maailmasõda kinni iso-
latsionismi poliitikast ja hoidusid aktiivsest vahelesegami-
sest Euroopa või Aasia asjadesse, siis uutes sõjajärgsetes
tingimustes siirdusid Wall-Streeti peremehed uuele poliiti-
kale. Nad esitasid programmi kogu Ameerika sõjalise ja
majandusliku võimsuse kasutamise kohta selleks, et mitte
ainult säilitada ja kindlustada sõja perioodil välismaal
kättevõidetud positsioone, vaid neid ka maksimaalselt
laiendada, asendades endaga maailmaturul Saksamaa, Jaa-
pani ja Itaalia. Teiste kapitalistlike riikide majandusliku
võimsuse järsk nõrgenemine andis võimaluse sõjajärgsete
majanduslike raskuste, mis kergendavad nende maade alis-
tamist Ameerika kontrollile, spekulatiivseks ärakasuta-
miseks, ja eriti Suur-Britannia sõjajärgsete majanduslike
raskuste ärakasutamiseks. Ameerika Ühendriigid kuuluta-
sid välja uue, avalikult vallutusliku, ekspansionistliku kursi.

Ameerika Ühendriikide uus, avalikult ekspansionistlik
kursus seadis endale eesmärgiks Ameerika imperialismi
ülemvõimu kehtestamise. Selleks, et kindlustada Ameerika
monopolistlikku seisundit turgudel, mis tekkis Ameerika
Ühendriikide kahe suurima võistleja — Saksamaa ja Jaa-
pani — kadumise ning Ameerika Ühendriikide kapitalistlike
partnerite — Inglismaa ja Prantsusmaa — nõrgenemise
tagajärjel, näeb Ameerika Ühendriikide poliitika uus kursus
ette sõjalise, majandusliku ja poliitilise iseloomuga abi-
nõude ulatuslikku programmi, mis taotlevad kõigis Ameer-
rika Ühendriikide ekspansiooni objektiks olevais maades

Ameerika Ühendriikide poliitilise ja majandusliku ülemvõimu kehtestamist, nende maade muutmist Ameerika Ühendriikide satelliitideks ning neis selliste sisemiste režiimide kehtestamist, mis kõrvaldaksid igasugused tööliis- ja demokraatliku liikumise poolt tehtavad takistused nende maade ekspluateerimiseks Ameerika kapitali poolt. Seda Ameerika Ühendriikide poliitika uut kurssi püütakse nüüd laiendada mitte ainult eilseile vaenlasile sõjas või erapooletuile riikidele, vaid ka üha suuremas ulatuses Ameerika Ühendriikide liitlastele sõjas.

Erilist tähelepanu pühendatakse seejuures Inglismaa — Ameerika Ühendriikide liitlase ja ühtlasi tema ammuse kapitalistliku võistleja ning konkurendi — majanduslike raskuste ärakasutamisele. Ameerika ekspansionistlik kurss lähtub sellest, et tuleb Inglismaad mitte välja lasta Ameerika Ühendriikidest sõja ajal väljakujunenud sõltuvuse majanduslike pihtide vahelt, vaid tuleb, vastupidi, tugevdada survet Inglismaale selleks, et võtta temalt järk-järgult kontroll asumaade üle, tõrjuda Inglismaa välja tema mõju-sfääridest ja muuta ta vasallriigiks.

Secga on Ameerika Ühendriikide uus poliitika suunatud oma monopolistliku seisundi kindlustamisele, taotlles seada oma kapitalistlikud partnerid alluvasse, Ameerika Ühendriikidest sõltuvasse seisundisse.

Kuid Ameerika Ühendriikide maailmavalitsemise taotluse teel seisab NSVL oma kasvava rahvusvahelise mõjuga — imperialismivastase ja fašismivastase poliitika kants, seisavad uue demokraatia maad, kes on pääsenud Englise-Ameerika imperialismi kontrolli alt, seisavad kõigi maade tööliised, sealhulgas Ameerika enda tööliised, kes ei taha uusi sõdu oma rõhujate ülemvõimu eest. Sellepärast on Ameerika Ühendriikide poliitika uue ekspansionistliku ja reaktsioonilise kursi eesmärgiks võitlus NSV Liidu vastu, uue demokraatia maade vastu, tööliisliikumise vastu kõigis maades, tööliisliikumise vastu Ameerika Ühendriikides, vabastuslike imperialismivastaste jõudude vastu kõigis maades.

Ameerika reaktsionäärid, keda on teinud rahutuks NSV Liidu sotsialismi edusammud, uue demokraatia maade edusammud ning tööliis- ja demokraatliku liikumise kasv pärast sõda maailma kõigis maades, on valmis võtma endale

kapitalistliku süsteemi kommunismi eest „päästjate“ ülesande.

Seega meenutab Ameerika Ühendriikide avalikult ekspansionistlik programm väga nende fašistlike agressorite kuulsusetult läbikukkunud avantüristlikku programmi, kes olid teatavasti hiljuti ka maailmavalitsemise pretendentideks.

Nii nagu hitlerlased, ette valmistades röövellikku agressiooni, varjasid end kommunismivastase sildi taha selleks, et kindlustada võimalus rõhuda ja orjastada kõiki rahvaid ning esijoones oma rahvast, maskeerivad Ameerika Ühendriikide praegused valitsevad ringkonnad oma ekspansionistlikku poliitikat ja isegi oma pealetungi nõrgema imperialistliku konkurendi — Inglismaa — elulistele huvidele riigikaitse, kommunismivastaste ülesannetega. Palavikulist relvastumise võidujooksu, uute sõjaliste baaside ehitamist ja Ameerika relvastatud jõudude tugialade loomist kõigis maailmajagudes argumenteeritakse võltsilt-variserlikult „riigikaitse“ kaalutlustega NSV Liidu poolt ähvardava fantastilise sõjaohu vastu. Ameerika diplomaatia, tegutsedes hirmutamise, äraostmise ja šantaaži meetoditega, pressib teistelt kapitalistlikelt maadelt ja esijoones Inglismaalt kergesti välja nõusoleku Ameerika eelispositsioonide legaliseerimiseks Euroopas ja Aasias — Saksamaa läänetsoonides, Austrias, Itaalias, Kreekas, Türgis, Egiptuses, Iraanis, Afganistanis, Hiinas, Jaapanis jne.

Ameerika imperialistid, pidades end peamiseks NSV Liidu, uue demokraatia maade, maailma kõigis maades toimuva töölis- ja demokraatliku liikumise vastas seisvaks jõuks, kogu maailma reaktsiooniliste, demokraatiavastaste jõudude kantsiks, asusid sõna tõsisel mõttes otsekohe pärast Teise Maailmasõja lõppemist taastama NSV Liidule ja maailma demokraatiale vaenulikku rinnet ning ergutama rahvavastaseid reaktsioonilisi jõude — kollaboratsiooniste ja endisi kapitalistide käsilasi Euroopa maades, mis on vabanevad hitlerlikust ikkest ja asunud korraldama oma elu omal valikul.

Kõige õelamad, tasakaalu kaotanud imperialistlikud poliitikud hakkasid Churchilli järel esitama plaane NSV Liidu

vastase preventiivsõja kiireimaks teostamiseks, kutsudes avalikult üles kasutama nõukogude inimeste vastu Ameerika ajutist monopoli aatomirelvale. Uue sõja õhutajad püüavad hirmutada ja šantažeerida mitte ainult NSV Liitu, vaid ka teisi maid, ning eriti Hiinat ja Indiat, kujutades NSV Liitu laimavalt kui võimalikku agressorit, ennast aga esitades Hiina ja India „sõpradena“ ning nende „päästjaina“ kommunistlikust ohust, kes on kutsutud kõige nõrgemaid „abistama“. Sellisel teel saavutatakse India ja Hiina säilitamine imperialismi alluvuses, nende edasine poliitiline ja majanduslik orjastamine.

II

POLIITILISTE JÕUDUDE UUS RÜHMITUMINE PÄRAST SÕDA JA KAHE LEERI — ÜHELTL POOLT IMPERIALIST- LIKU JA DEMOKRAATIIVASTASE NING TEISELT POOLT IMPERIALISMIVASTASE JA DEMOKRAATLIKU LEERI — KUJUNEMINE

Sõja tagajärjel rahvusvahelises olukorras ja üksikute maade seisundis toimunud põhjalikud muutused muutsid kogu maailma poliitilise pildi. On toimunud poliitiliste jõudude uus rühmitumine. Mida pikem periood lahutab meid sõja lõpust, seda teravamalt ilmnevad kaks põhisuunda sõja-järgses rahvusvahelises poliitikas, mis vastavad maailma areenil tegutsevate poliitiliste jõudude jagunemisele kaheks pealeeriks — ühelt poolt imperialistlikuks ja demokraatiavastaseks ning teiselt poolt imperialismivastaseks ja demokraatlikuks leeriks. Imperialistliku leeri peamiseks juhtivaks jõuks on Ameerika Ühendriigid. Ameerika Ühendriikidega on liidus Inglismaa ja Prantsusmaa, kusjuures Attlee-Bevini tööerakondliku valitsuse olemasolu Inglismaal ja Ramadier' sotsialistliku valitsuse olemasolu Prantsusmaal ei takista Inglismaad ja Prantsusmaad liikumast kõigis põhi-küsimustes Ameerika Ühendriikide imperialistliku poliitika sõiduvees Ameerika Ühendriikide satelliitidena. Imperialistlikku leeri toetavad ka sellised koloniaalriigid nagu Belgia ja Holland, reaktsiooniliste demokraatiavastaste režiimidega maad nagu Türgi ja Kreeka ning poliitiliselt ja majanduslikult Ameerika Ühendriikidest sõltuvad maad nagu Lähis-Ida ja Lõuna-Ameerika maad ning Hiina.

Imperialistliku leeri põhieesmärgiks on imperialismi tugevdamine, uue imperialistliku sõja ettevalmistamine,

võitlus sotsialismi ja demokraatia vastu ning kõikjal reaktsiooniliste ja demokraatiavastaste profašistlike režiimide ja liikumiste toetamine.

Nende ülesannete lahendamisel on imperialistlik leer valmis tuginema reaktsioonilistele ja demokraatiavastastele jõududele kõigis maades ning toetama eelseid vastaseid sõjas oma sõjaliitlaste vastu.

Imperialismivastased ja fašismivastased jõud moodustavad teise leeri. Selle leeri aluseks on NSVL ja uue demokraatia maad. Sellesse leeri kuuluvad ka sellised imperialismiga sidemed katkestanud ja kindlalt demokraatliku arenemise teele astunud maad nagu Rumeenia, Ungari ja Soome. Imperialismivastase leeriga liituvad Indoneesia ja Viet-Nam, temale tunnevad kaasa India, Egiptus ja Süüria. Imperialismivastane leer tugineb töölis- ja demokraatlikule liikumisele kõigis maades, vennalikele kommunistlikele parteidele kõigis maades, rahvusliku vabadusliikumise võitlejaile asumail ja sõltuvates maades ning kõigi igal maal olemasolevate progressiivsete demokraatlike jõudude toetusele. Selle leeri eesmärgiks on võitlus uute sõdade ohu ja imperialistliku ekspansiooni vastu, demokraatia tugevdamine ja fašismi jäänuste väljajuurimine.

Teise Maailmasõja lõppemine seadis kõigile vabadustarmastavaile rahvaile tähtsa ülesande — kindlustada püsiv demokraatlik rahu, mis kinnitab fašismi üle saavutatud võitu. Selle sõjajärgse perioodi põhiülesande lahendamisel kuulub juhtiv osa Nõukogude Liidule ja tema välispoliitikale. See tuleneb Nõukogude sotsialistliku riigi olemusest, kellele on täiesti võõrad igasugused agressiivsed eksploatatorlikud impulsid ja kes on huvitatud kõige soodsamate tingimuste loomisest kommunistliku ühiskonna ülesehitamise teostamiseks. Uks selliseid tingimusi on välisrahu. Uue, kõrgema ühiskondliku süsteemi kandjana kajastab Nõukogude Liit oma välispoliitikas kogu eesrindliku inimkonna lootusi, kes taotleb kestvat rahu ega saa olla huvitatud uuest sõjast, mis on kapitalismi sünnitiseks. Nõukogude Liit on ustav võitleja kõigi rahvaste vabaduse ja iseseisvuse eest, rahvusliku ja rassilise rõhumise ning igakujulise

koloniaalse ekspluateerimise vaenlane. Teise Maailmasõja tagajärjel muutunud üldine jõudude vahekord kapitalismi maailma ja sotsialismi maailma vahel on veelgi rohkem suurendanud Nõukogude riigi välispoliitika tähtsust ja laiendanud tema välispoliitilise aktiivsuse ulatust.

Õiglase demokraatliku rahu kindlustamise ülesande ümber on koondunud kõik imperialismivastase ja fašismivastase leeri jõud. Sel alusel on kasvanud ja tugevnenud NSV Liidu ja demokraatlike maade sõbralik koostöö kõigis välispoliitika küsimustes. Need maad ja esijoones uue demokraatia maad — Jugoslaavia, Poola, Tšehhoslovakkia ja Albaania, kes etendasid suurt osa fašismivastases vabadussõjas, ning samuti Bulgaaria, Rumeenia, Ungari ja osaliselt Soome, kes ühinesid fašismivastase rindegaga, on sõjajärgsel perioodil olnud kindlateks rahu, demokraatia ning oma vabaduse ja iseseisvuse eest võitlejateks, võitlejateks kõigi Ameerika Ühendriikide ja Inglismaa katsete vastu suunata nende arenemist tagurpidi ja tõmmata neid uuesti imperialistlikku orjusse.

Demokraatliku leeri edusammud ja rahvusvahelise presitiži suurenemine ei olnud imperialistidele meeltemööda. Juba Teise Maailmasõja käigus kasvas Inglismaal ja Ameerika Ühendriikides pidevalt reaktsiooniliste jõudude aktiivsus, kes püüdsid nurjata liitlasriikide kooskõlastatud tegevust, sõda pikale venitada, NSVL verest tühjaks voolata lasta ja päästa fašistlikud agressorid täielikust purustamisest. Teise rinde saboteerimine anglosaksi imperialistide poolt eesotsas Churchilliga kajastas ilmselt seda tendentsi, mis sisuliselt oli „Müncheni poliitika“ jätkamine uues, muutunud olukorras. Ent kuni käis sõda, ei julgenud Inglismaa ja Ameerika Ühendriikide reaktsioonilised ringkonnad välja astuda Nõukogude Liidu ja demokraatlike maade vastu ilma näokatteta, mõistes hästi, et rahvahulkade sümpaatia kogu maailmas kuulub jagamatult viimastele. Kuid juba viimastel, sõja lõpule eelnenud kuudel hakkas olukord muutuma. Juba kolme riigi Berliini konverentsil 1945. a. juulis näitasid Inglise ja Ameerika imperialistid läbirääkimiste käigus, et nad ei soovi arvestada Nõukogude Liidu ja demokraatlike maade seaduslikke huvisid.

Nõukogude Liidu ja demokraatlike maade poolt viimase kahe aasta jooksul teostatud välispoliitika on sõjajärgse rahu demokraatlike põhimõtete järjekindla teostamise eest võitlemise poliitika. Imperialismivastase leeri riigid on olnud ustavaiks ja järjekindlaiks võitlejaiks nende põhimõtete teostamise eest, kaldumata neist kriipsugi võrra kõrvale. Sellepärast on demokraatlike riikide välispoliitika peaülesandeks pärast sõda olnud võitlus demokraatliku rahu eest, fašismi jäänuste likvideerimise ja fašistliku imperialistliku agressiooni taassünni ärahoidmise eest, rahvaste üheõiguse ja nende suveräänsusest lugupidamise põhimõtte kindlustamise eest, üldise relvastuse vähendamise eest üldse ning suurima purustusjõuga relvaliidide ärakeelamise eest, mis on määratud rahuliku elanikkonna massiliseks hävitamiseks. Kõigi nende ülesannete lahendamisel pörkas Nõukogude diplomaatia ja demokraatlike riikide diplomaatia Inglise ja Ameerika diplomaatia vastupanule, kes pärast sõda peab kõrvalekaldumatult ja järjekindlalt kinni joonest — loobuda liitlaste poolt sõja ajal väljakuulutatud sõjajärgse rahu ülesehitamise üldpõhimõttest ja asendada see rahu ning demokraatia kindlustamise poliitika uue poliitikaga, mis on suunatud üldise rahu nurjamisele, fašistlike elementide kaitsmisele ja demokraatia tagakiusamisele kõigis maades.

Määratu suur tähtsus on NSV Liidu ja demokraatlike riikide diplomaatia ühisel tegevusel, mis on suunatud relvastuse vähendamise probleemi ja eriti suure purustusjõuga relvaliigi — aatomipommide — keelamise probleemi lahendamisele.

Nõukogude Liidu algatusel esitati Ühinenud Rahvaste organisatsioonile ettepanek üldise relvastuse vähendamise kohta ning aatomienergia sõjalistel eesmärkidel tootmise ja kasutamise keelamise esmajärguliseks ülesandeks tunnistamise kohta. See Nõukogude valitsuse ettepanek leidis ägedat vastupanu Ameerika Ühendriikide ja Inglismaa poolt. Kõik imperialistlike ringkondade pingutused olid suunatud selle otsuse saboteerimisele, mis avaldus iga-suguste viivituste ja barjääride lõpmatus ning viljatus ette-toomises selleks, et takistada mingisuguste efektiivsete

praktiliste abinõude tarvituselevõtmist. NSV Liidu ja demokraatlike maade delegaatide tegevust Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni organeis iseloomustab süstemaatiline pidev ja visa võitlus rahvusvahelise koostöö demokraatlike aluste eest, võitlus selle eest, et paljastada imperialistlike vandeseltslaste intriige, mis on suunatud rahu ja rahvaste julgeoleku vastu.

See avaldub eriti kujukalt näiteks Kreeka põhjapiiridel tekkinud situatsiooni arutlemisel. Nõukogude Liit astus koos Poolaga energiliselt välja Julgeolekunõukogu kasutamise vastu Jugoslaavia, Bulgaaria ja Albaania diskrediteerimiseks, keda imperialistid süüdistavad valelikult agressiivsetes aktides Kreeka vastu.

Nõukogude välispoliitika lähtub kahe süsteemi — kapitalismi ja sotsialismi — kauema perioodi jooksul koos eksisteerimise faktist. Sellest järeldub koostöö võimalikkus NSV Liidu ja teiste süsteemidega maade vahel tingimusel, et peetakse kinni vastastikkuse ja endale võetud kohustuste täitmise põhimõttest. Teatavasti on NSV Liit alati olnud ja jääb ustavaks endale võetud kohustustele. Nõukogude Liit on näidanud oma tahet ja soovi koostööks.

Täiesti vastupidist poliitikat teostavad Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis Inglismaa ja Ameerika, kes teevad kõik selleks, et loobuda varem endale võetud kohustustest ja päästa lahti käed uue poliitika teostamiseks, mis taotleb mitte rahvaste koostööd, vaid nende ässitamist üksteise vastu, demokraatlike rahvaste õiguste ja huvide rikkumist ning NSV Liidu isoleerimist.

Nõukogude poliitika peab kinni lojaalselt heanaaberlike suhete säilitamise kursist kõigi nende riikidega, kes avaldavad soovi koostööks. Nende maade suhtes aga, kes on Nõukogude Liidu tõelised sõbrad ja liitlased, on ta alati käitunud, käitub nüüd ja edaspidi ustava sõbra ja liitlasena. Nõukogude välispoliitika taotleb Nõukogude Liidu poolt neile maadele antava sõbraliku abi edasist laiendamist.

Kaitstes rahu üritust hülgab Nõukogude välispoliitika kättemaksupõhimõtte võidetud rahvaste suhtes.

Teatavasti pooldab NSVL ühtse rahuarmastava demilitariseeritud demokraatliku Saksamaa moodustamist. For-

muleerides Nõukogude poliitikat Saksamaa suhtes, märkis seltsimees Stalin, et „lühidalt öeldes, Nõukogude Liidu poliitika Saksamaa küsimuses seisab Saksamaa demilitariseerimises ja demokratiseerimises... Saksamaa demilitariseerimine ja demokratiseerimine kujutavad endast üht tähtsamat tingimust kindla ja kestva rahu kehtestamisel“. Kuid see Nõukogude riigi poliitika Saksamaa suhtes põrkab Ameerika Ühendriikide ja Inglismaa imperialistlike ringkondade raevusele vastupanule.

1947. a. märtsis ja aprillis Moskvas toimunud Välisministrite Nõukogu istungjärg näitas, et Ameerika Ühendriigid, Inglismaa ja Prantsusmaa on valmis välja minema mitte ainult Saksamaa demokratiseerimise ja demilitariseerimise nurjamisele, vaid isegi Saksamaa kui ühtse riigi likvideerimisele, tema tükeldamisele ja rahuküsimuse separaatsele lahendamisele.

Seda poliitikat teostatakse praegu uues olukorras, kus Ameerika on loobunud Rooseveldi vanast kursist ja on siirdumas uuele poliitikale — uute sõjaliste avantüüride ettevalmistamise poliitikale.

III

AMEERIKA PLAAN EUROOPA ORJASTAMISEKS

Ameerika imperialismi siirdumine agressiivsele, avalikult ekspansionistlikule kursile pärast Teise Maailmasõja lõppu on avaldunud nii Ameerika Ühendriikide välis- kui ka sise-poliitikas. Reaktsiooniliste demokraatiavastaste jõudude aktiivne toetamine kogu maailmas, Saksamaa demokratiseerimist ja demilitariseerimist taotlevate Potsdami otsuste rikkumine, Jaapani reaktsionääride soosimine, sõjaliste ettevalmistuste laiendamine, aatomipommide varude kogumine, — kõige sellega kaasneb pealetung töötajate elementaar-seile demokraatlikele õigustele Ameerika Ühendriikides.

Hoolimata sellest, et sõda riivas Ameerika Ühendriike võrdlemisi vähe, ei taha rõhuv enamik ameeriklasi sõja ning sellega seotud ohvrite ja kitsenduste kordumist. See sunnib monopolistlikku kapitali ja tema teenreid Ameerika Ühendriikide valitsevates ringkondades otsima erakorralisi vahendeid selleks, et murda Ameerika Ühendriikides opositsioon agressiivsele, ekspansionistlikule kursile ja vabastada endale käed selle ohtliku poliitika edasiseks teostamiseks.

Kuid kapitalistlikele monopolidele tuginevate Ameerika valitsevate ringkondade poolt väljakuulutatud sõjakäik kommunismi vastu viib loogilise paratamatusega Ameerika töötajate eluliste õiguste ja huvide vastu suunatud kallaletungidele, Ameerika Ühendriikide poliitilise elu seesmisele fašiseerimisele ning kõige metsikumate inimvihkamise „teooriate“ ja kujutluste levitamisele. Unistades uue, kolmanda maailmasõja ettevalmistamisest, on Ameerika ekspansionistlikud ringkonnad eluliselt huvitatud sellest, et lüüa Ameerika Ühendriikides iga võimalik vastupanu.

välisavantüüridele, et mürgitada šovinismi ja militarismi mürgiga lihtsate ameeriklaste poliitiliselt mahajäänud ja vähekulturseid hulki, et Ameerika argiinimest „totraks teha“ nõukogudevastase, kommunismivastase propaganda mitmekesiste vahendite — kino, raadio, kiriku ja ajakirjanduse — abil. Ameerika reaktsiooni poolt inspireeritav ja teostatav ekspansionistlik välispoliitika näeb ette üheaegset aktiivsust kõigis suundades:

- 1) sõjalis-strateegilised üritused,
- 2) majanduslik ekspansioon ja
- 3) ideoloogiline võitlus.

Tulevaste agressioonide sõjalis-strateegiliste plaanide realiseerimine on seotud püüdega maksimaalselt ära kasutada Teise Maailmasõja lõpuks ebatavaliselt suureks paisunud Ameerika Ühendriikide sõjatööstuse aparati. Ameerika imperialism teostab järjekindlalt Ameerika Ühendriikide militariseerimise poliitikat. Ameerika Ühendriikide kulutused armeele ja laevastikule ulatuvad aastas üle 11 miljardi dollari. Ameerika Ühendriikide relvastatud jõudude ülalpidamiseks assigneeriti 1947.—1948. a. 35 prots. eelarvest, ehk 11 korda rohkem kui 1937.—1938. a.

Kui Ameerika Ühendriikide armee Teise Maailmasõja algul oli kapitalistlike maade armeede hulgas 17. kohal, siis praegu on ta nende hulgas esikohal. Aatomipommide varude kogumise kõrval kõnelevad Ameerika strateegid häbenemata sellest, et Ameerika Ühendriikides valmistatakse ette bakterioloogilist relva.

Ameerika Ühendriikide sõjalis-strateegiline plaan näeb ette rahu ajal rohkearvuliste baaside ja tugialade loomist, mis asuvad suures kauguses Ameerika mandrist ja on määratud agressiivsel eesmärgil ära kasutamiseks NSV Liidu ja uue demokraatia maade vastu. Ameerika lennu- ja mereväebaasid on olemas või luuakse Alaskas, Jaapanis, Itaalias, Lõuna-Koreas, Hiinas, Egiptuses, Iraanis, Türgis, Kreekas, Austrias ja Lääne-Saksamaal. Ameerika sõjaväeline esindus tegutseb Afganistanis ja isegi Nepalisis. Toimuvad palavikulised ettevalmistused Arktise ära kasutamiseks sõjalise agressiooni eesmärgil.

Hoolimata sellest, et sõda on ammu lõppenud, kestab

edasi sõjaline liit Inglismaa ja Ameerika Ühendriikide vahel ning isegi Inglise-Ameerika relvastatud jõudude ühendatud staap. Relvastuse standardiseerimise kokkuleppe lipu all laiendasid Ühendriigid oma kontrolli teiste maade, esijoonel Inglismaa ja Kanada relvastatud jõudude ja sõjaplaanide üle. Läänepoolkera ühise kaitse lipu all toimub Ladina-Ameerika maade lülitamine Ameerika Ühendriikide ekspansionistlike sõjaplaanide orbiiti. Ameerika Ühendriikide valitsus on kuulutanud oma ametlikuks ülesandeks Türgi armee moderniseerimisele kaasaaitamise. Reaktsioonilise Kuomintangi armeed õpetavad välja Ameerika instruktorid ja teda relvastatakse Ameerika tehnikaga. Militaristlik kildkond on Ameerika Ühendriikides muutumas aktiivseks poliitiliseks jõuks, andes suurel hulgal riigitegelasi ja diplomaate, kes teostavad agressiivset militaristlikku kurssi kogu Ameerika Ühendriikide poliitikas.

Ameerika Ühendriikide majanduslik ekspansioon on tähtsaks täienduseks strateegilise plaani teostamisele. Ameerika imperialism püüab liigkasuvõtjana ära kasutada Euroopa maade sõjajärgseid raskusi, eriti toorainete, küttega ja toiduainete puudust sõja läbi kõige rohkem kannatanud liitlasmaades, et dikteerida neile oma orjastavaid abistamistingimusi. Ette nähes eelseisvat majanduskriisi on Ameerika Ühendriikidel rutt kapitalide mahutamise ja kaupade turustamise uute monopolsete sfääride leidmisega. Ameerika Ühendriikide majanduslikul „abil“ on laialdane eesmärk — orjastada Euroopa Ameerika kapitaliga. Mida raskem on ühe või teise maa majanduslik olukord, seda rängemaid tingimusi püüavad Ameerika monopolid talle dikteerida.

Kuid majanduslik kontroll toob endaga kaasa ka poliitilise alistumise Ameerika imperialismile. Seega kaasneb Ameerika Ühendriikidel Ameerika kaupade turustamise monopolsete sfääride laiendamisega uute tugialade soetamine võitluseks Euroopa uute demokraatlike jõudude vastu. Ameerika monopolid, „päästes“ üht või teist maad näljast ja laosest, pretendeerivad temalt igasuguse iseseisvuse võtmisele. Ameerika „abi“ toob peaaegu automaatselt endaga kaasa selle maa poliitilise kursi muutmise, kellele seda „abi“ antakse: võimule tulevad parteid ja isikud, kes on

valmis Washingtoni direktiivide järgi teostama Ameerika Ühendriikidele soovitatavat programmi sise- ja välispoliitika alal (Prantsusmaa, Itaalia jt.).

Lõpuks, Ameerika Ühendriikide maailmavalitsemise ja demokraatiavastase kursi taotlemine hõlmab ideoloogilist võitlust. Ameerika strateegilise plaani ideoloogilise osa põhiülesanne seisab selles, et šantažeerida avalikku arvamust, levitades laimu Nõukogude Liidu ja uue demokraatia maade näilisest agressiivsusest ja esitada seega anglosaksi blokki end kaitsva poole osas ning võtta temalt vastutus uue sõja ettevalmistamise eest. Teise Maailmasõja aastate jooksul kasvas tohutult Nõukogude Liidu populaarsus väljaspool meie maa piire. Oma ennastsalgava kangelasliku võitlusega imperialismi vastu võitis Nõukogude Liit kõigi maade töötavate inimeste armastuse ja lugupidamise. Kogu maailmale demonstreeriti kujukalt sotsialistliku riigi sõjalist ja majanduslikku võimsust, nõukogude ühiskonna moraalse ja poliitilise ühtsuse murdmatut jõudu. Ameerika Ühendriikide ja Inglismaa reaktsioonilised ringkonnad tunnevad muret selle pärast, kuidas hajutada seda kustumatut muljet, mida sotsialistlik kord avaldab kogu maailma töölistele ja töötajaile. Sõjaõhutajad teavad väga hästi, et selleks, et oleks võimalik saata oma sõdureid võitlema Nõukogude Liidu vastu, on vaja kauast ideoloogilist ettevalmistamist.

Ideoloogilises võitluses NSV Liidu vastu tõstavad Ameerika imperialistid välja, orienteerumata poliitilistes küsimustes ja demonstreerides oma võhiklust, kõigepealt idee sellest, et kujutada Nõukogude Liitu jõuna, mis olevat demokraatiavastane, totalitaarne, Ameerika Ühendriike ja Inglismaad ning kogu kapitalistlikku maailma aga demokraatiana. Selle ideoloogilise võitluse platvorm — kodanliku valedemokraatia kaitsmine ja kommunismi süüdistamine totalitarismis — ühendab eranditult kõiki töölisklassi vaenlasi, alates kapitalistlikest magnaatidest ja lõpetades parempoolsete sotsialistide liidritega, kes haaravad suurima valmisolekuga kinni igast NSV Liidu vastu suunatud laimust, mida neile ette ütlevad nende imperialistlikud peremehed. Selle petisliku propaganda teljeks on väide, et tõelise demokraatia tunnuseks olevat paljude parteide ja oposiit-

siooniks organiseerunud vähemiku olemasolu. Sel alusel tahaksid Inglise tööerakondlased, kes ei säästa jõudu kommunismi vastu võitlemiseks, avastada antagonistlikke klasse ja vastavat parteidevahelist võitlust NSV Liidus. Võhikutena poliitikas, ei suuda nad kuidagi mõista, et NSV Liidus pole juba ammu kapitaliste ja mõisnikke, pole antagonistlikke klasse ja pole seetõttu seda parteide paljust. Nad tahaksid, et NSV Liidus oleks nende südamele armsaid kodanlikke, sealhulgas ka pseudosotsialistlikke parteisid imperialistliku agentuurina. Kuid nende kurvas-tuseks on ajalugu mõistnud need ekspluataatorlikud kodanlikud parteid kadumisele.

Säästmata sõnu nõukogude režiimi laimamiseks, peavad tööerakondlased ja teised kodanliku demokraatia advokaadid samal ajal täiesti normaalseks fašistliku vähemiku verist diktatuuri rahva üle Kreekas ja Türgis, sulevad silmad isegi vormilise demokraatia normide paljude kisendavate rikkumiste ees kodanlikes maades, vaikivad maha rahvusliku ja rassilise rõhumise, korrupsiooni ja demokraatlike õiguste hoolimatu usurpeerimise Ameerika Ühendriikides.

Uheks ideoloogilise „kampaania“ suunaks, mis kaasneb Euroopa orjastamise plaanidega, on kallaletungimine rahvusliku suveräänsuse põhimõttele, üleskutse loobumisele rahvaste suveräänseist õigustest ja „ülemaailmalise valitsuse“ ideede vastandamine neile. Selle kampaania mõte seisab selles, et ilustada Ameerika imperialismi oheldamatut ekspansiooni, kes hoolimatult rikub rahvaste suveräänseid õigusi, esitada Ameerika Ühendriike üldnimlike seaduste eest võitlejana ja neid, kes panevad vastu Ameerika sissetungile, kujutada iganenud „egoistliku“ natsionalismi pool-dajaina. „Ülemaailmalise valitsuse“ ideed, millest haarasid kinni kodanlikud intelligendid fantaseerijate ja patsifistide hulgast, kasutatakse mitte ainult vahendina surve avaldamiseks nende rahvaste ideelise desarmeerimise eesmärgil, kes kaitsevad oma sõltumatust Ameerika imperialismi kallaletungide vastu, vaid ka loosungina, mida spetsiaalselt seatakse vastu Nõukogude Liidule, kes on väsimatult ja järjekindlalt väljas kõigi rahvaste, suurte ja väikeste, tõe-

lise üheõigusluse ja suveräänsete õiguste kaitsmise põhimõtte eest. Praegustes tingimustes muutuvad imperialistlikud maad, nagu Ameerika Ühendriigid, Inglismaa ja neile lähedalseisvad riigid, rahvaste rahvusliku iseseisvuse ja enesemääramise ohtlikeks vaenlasiks, Nõukogude Liit ja uue demokraatia maad aga — kindlaks toeks rahvaste üheõigusluse ja rahvusliku enesemääramise kaitsmisel.

On väga iseloomulik, et Ameerika imperialismi poolt esitatud ideoloogilise plaani realiseerimisest võtavad tihedas koostöös osa ka Bullitti tüüpi Ameerika sõjalis-poliitilised luurajad ja Greeni tüüpi kollased ametiühingute liidrid ning Prantsuse sotsialistid eesotsas kapitalismi paadunud apoloogeedi Blumiga, Saksa sotsiaaldemokraat Schumacher ja Bevini tüüpi tööerakonna liidrid.

Ekspansionistlike taotluste konkreetseks avalduseks Ameerika Ühendriikides on praegustes tingimustes „Trumani doktriin“ ja „Marshalli plaan“. Sisuliselt kujutavad need mõlemad dokumendid endast ühtse poliitika avaldust, kuigi need erinevad vormi poolest, millega mõlemas dokumendis serveeritakse üht ja sama Ameerika pretensiooni Euroopa orjastamisele.

„Trumani doktriini“ põhijooned Euroopa suhtes on järgmised:

1. Ameerika baaside loomine Vahemere basseini idaosas, et kinnitada selles tsoonis Ameerika ülemvõim.

2. Kreekas ja Türgis valitsevate reaktsiooniliste režiimide demonstratiivne toetamine Ameerika imperialismi bastioonidena uue demokraatia vastu Balkanil (Kreeka ja Türgi sõjaline ja tehniline abistamine, laenude andmine).

3. Pidev surve uue demokraatia riikidele, mis avaldub valesüüdistustes totalitarismis ja ekspansioonipüüdluses ning rünnakuis uue demokraatliku režiimi alustele, alatises vahelesegamises nende riikide siseasjadesse, kõigi riigivastaste, demokraatiavastaste elementide toetamises nendes maades, majanduslike sidemete demonstratiivses katkestamises nende maadega, mille eesmärgiks on majanduslike raskuste loomine, nende maade majandusliku arenemise takistamine, nende industrialiseerimise nurjamine jne.

„Trumani doktriinil“, mis näeb ette Ameerika abi andmist

kõigile demokraatlike rahvaste vastu aktiivselt väljaastuvaile reaktioonilistele režiimidele, on avalikult agressiivne iseloom. Selle doktriini avaldamine kutsus esile mõnesuguse hämmelduse isegi kõigega harjunud Ameerika kapitalistide ringkondades. Ühiskonna progressiivsed elemendid Ameerika Ühendriikides ja teistes maades avaldasid otsustavat protesti Trumani väljakutsuva, avalikult imperialistliku iseloomuga väljaastumise vastu.

„Trumani doktriini“ ebasoodne vastuvõtt tingis vajalikkuse „Marshalli plaani“ ilmumiseks, mis on rohkem looritatud katseks teostada sedasama ekspansionistlikku poliitikat.

„Marshalli plaani“ uduste, sihilikult looritatud formuleeringute sisu seisab selles, et kokku klopsida nende riikide blokk, kes on seotud kohustustega Ameerika Ühendriikide suhtes, ja anda Ameerika krediite tasuna selle eest, et Euroopa riigid loobuvad majanduslikust, seejärel aga ka poliitilisest iseseisvusest. Seejuures on „Marshalli plaani“ aluseks Ameerika monopolide poolt kontrollitavate Lääne-Saksamaa tööstusrajoonide taastamine.

„Marshalli plaan“, nagu selgus Ameerika tegelaste järgnevaist nõupidamistest ja sõnavõttudest, seisab selles, et anda abi esijoones mitte vaesunud võitjasmaadele, Ameerika liitlastele võitluses Saksamaa vastu, vaid saksa kapitalistidele selleks, et, alistanud endale Euroopa ja Saksamaa vajadusteks tarvilike söe ja metalli tootmise peamised allikad, teha sütt ja metalli vajavad riigid sõltuvaks Saksamaa taastatavast majanduslikust võimsusest.

Hoolimata sellest, et „Marshalli plaan“ näeb ette nii Inglismaa kui ka Prantsusmaa lõplikku alandamist teisejärgulise tähtsusega riigiks, haarasid Attlee tööerakondlik valitsus Inglismaal ja Ramadier' sotsialistlik valitsus Prantsusmaal kinni „Marshalli plaanist“ kui päästeankrust. Teatavasti on Inglismaa juba põhiliselt kulutanud temale 1946. aastal antud Ameerika laenu 3 750 000 000 dollari suurusel. Edasi on teada, et selle laenu orjastavad tingimused seovad Inglismaad kätest ja jalust. Sattunud juba Ameerika Ühendriikidest rahandusliku sõltuvuse silmusesse, nägi Inglismaa tööerakondlik valitsus oma ainsat väljapääsu

uute laenude saamises. Seepärast võttis ta „Marshalli plaani“ vastu kui väljapääsu tekkinud majanduslikust ummikust, kui šansi uute krediitide saamiseks. Peale selle lootsid Inglise poliitikud Lääne-Euroopa maade — Ameerika Ühendriikide võlglaste — bloki loomise ära kasutada selleks, et katsuda etendada selles blokis Ameerika peaselli osa, kellel võib-olla läheb korda kasu lõigata nõrkade maade arvel. Inglise kodanlus unistas, et ära kasutades „Marshalli plaani“, osutades teeneid Ameerika monopolidele ja alistas nende kontrollile, ta võidab tagasi kaotatud positsioonid reas maades ja sealhulgas taastab oma positsioonid Balkani ja Doonau rajoonis.

Et Ameerika ettepanekuile anda suuremat välist „objektiivsust“, otsustati „Marshalli plaani“ realiseerimise ettevalmistamise algatajate hulka kaasa tõmmata ka Prantsusmaa, kes pooleldi ohverdas juba oma suveräänsuse Ameerika Ühendriikide kasuks, kuna Ameerika Ühendriikide poolt 1947. a. mais Prantsusmaale antud krediidi tingimuseks oli kommunistide kõrvaldamine Prantsusmaa valitsuse koosseisust.

Washingtoni juhendi järgi tegid Inglismaa ja Prantsusmaa valitsus Nõukogude Liidule ettepaneku osa võtta Marshalli ettepanekute arutlemisest. Selline samm pidi maskeerima nende ettepanekute NSV Liidule vaenulikkude iseloomu. Arvestus seisis selles, et kuna oli hästi ette teada, et NSVL keeldub Marshalli poolt esitatud tingimustel Ameerika abi andmise ettepanekuid arutlemast, võib Nõukogude Liidule veeretada vastutuse selle eest, et ta „ei soovi kaasa aidata Euroopa majanduslikule taastamisele“, ja seega NSV Liidu vastu üles ässitada Euroopa maad, kes vajavad reaalset abi. Kui aga Nõukogude Liit võtab läbirääkimistest osa, siis on Ida- ja Kagu-Euroopa maid kergem meelitada „Ameerika abiga Euroopa majandusliku taastamise“ lõksu. Samal ajal, kui Trumani plaan taotles nende maade terroristlikku hirmutamist, oli „Marshalli plaan“ mõeldud selleks, et läbi kompida nende kindlus majanduslikus suhtes, püüda neid maid ahvatleda ning seejärel siduda neid dollari-„abiga“.

„Marshalli plaani“ ülesandeks antud juhul oli kaasa aidata üleameerikalise programmi ühe tähtsama ülesande teosta-

misele — restaureerida imperialismi võim uue demokraatia maades ja sundida neid loobuma tihedast majanduslikust ja poliitilisest koostööst Nõukogude Liiduga.

NSV Liidu esindajad, nõustunud arutlema Pariisis koos Inglise ja Prantsuse valitsusega Marshalli ettepanekuid, paljastasid Pariisi nõupidamisel kogu Euroopa jaoks määratud majandusliku programmi väljatöötamise ülesande otstarbuse ning katse luua Euroopa uue organisatsiooni näol Prantsusmaa ja Inglismaa egiidi all Euroopa maade siseasjadesse vahelesegamise ja nende suveräänsuse rikkumise ohu. Nad näitasid, et „Marshalli plaan“ on vastuolus rahvusvahelise koostöö normaalsete põhimõtetega ja varjab endas Euroopa lõhestamist, rea Euroopa riikide Ameerika kapitalismi huvidele alistamise ohtu ning näeb ette liitlaste suhtes eesõigustatud abiandmist Saksamaa monopolistlikele kontsernidele, mille taastamisele anti „Marshalli plaanis“ Euroopas ilmselt eriline koht.

See Nõukogude Liidu selge seisukoht kiskus maski Ameerika imperialistide ning nende Inglise ja Prantsuse sellide plaanilt.

Üleeuroopaline nõupidamine kukkus skandaalselt läbi. Sellest keeldus osa võtmast üheksa Euroopa riiki. Kuid ka nende riikide hulgas, kes nõustusid osa võtma „Marshalli plaani“ arutlemisest ja selle realiseerimise konkreetsete abinõude väljatöötamisest, võeti see „plaan“ vastu erilise vaimustusega, seda enam, et juba varsti selgus, et NSV Liidu arvamus, et see plaan on veel kaugel tõeliselt reaalsest abist, osutus täiesti õigeks. Selgus, et Ameerika Ühendriikide valitsus ei ruttu hoopiski realiseerima Marshalli lubadusi. Ameerika kongressi tegelased tunnistasid, et kongress ei hakka küsimust uutest assigneeringutest üksikutele Euroopa maadele antavateks krediitideks läbi vaatama enne 1948. aastat.

Seega sai selgeks, et Inglismaa, Prantsusmaa ja teised Lääne-Euroopa riigid, kes võtsid Pariisis vastu „Marshalli plaani“ „realiseerimise skeemi“, langesid ise Ameerika šantaazi ohvriks.

Kuid katseid Ameerika egiidi all kokku klopsida lääneplokki jätkatakse.

Tuleb märkida, et läänebloki Ameerika variant leiab kahtlemata tõsist vastupanu isegi sellistes juba Ühendriikidest sõltuvais maades nagu Inglismaa ja Prantsusmaa. Saksa imperialismi kui reaalse jõu, mis on võimeline vastu seisma demokraatiale ja kommunismile Euroopas, taastamise perspektiiv ei saa ahvatleda ei Inglismaad ega Prantsusmaad. Siin on tegemist ühe peamise vastuoluga Inglismaa-Ameerika Ühendriikide-Prantsusmaa blokis. Ameerika monopolid, nagu ka kogu rahvusvaheline reaktsioon, ei looda nähtavasti seda, et Franco või Kreeka fašistid oleksid Ameerika Ühendriikidele mõnevõrragi kindlaks kantsiks NSV Liidu ja Euroopa uute demokraatiate vastu. Sellepärast panevad nad erilisi lootusi kapitalistliku Saksamaa taastamisele, nähes selles demokraatlike jõudude vastu Euroopas peetava võitluse edukuse tähtsaimat tagatist. Nad ei usalda ei tööerakondlasi Inglismaal ega sotsialiste Prantsusmaal, arvates, et nad hoolimata kogu nende poolt ülesnäidatavast teenistusvalmidusest, ei vääri küllaldaselt usaldust kui „poolkommunistid“.

Sellepärast ongi Saksamaa küsimus ja eriti Ruhri basseini küsimus kui NSV Liidule vaenuliku bloki potentsiaalse sõjatööstusliku baasi küsimus üheks tähtsamaks rahvusvahelise poliitika küsimuseks ning tülküsimuseks Ameerika Ühendriikide, Inglismaa ja Prantsusmaa vahel.

Ameerika imperialistide isu peab tekitama tõsist rahutust Inglismaal ja Prantsusmaal. Ameerika Ühendriigid andsid üsna selgesti mõista, et nad tahavad Ruhri inglasele ära võtta. Ameerika imperialistid nõuavad ka kolme okupatsioonitsooni ühendamist ja seda, et Lääne-Saksamaa poliitiline eraldamine Ameerika kontrolli all leiaks avalikku vormistamist. Ameerika Ühendriigid nõuavad terasetoodangu taseme tõstmist Ruhri basseinis kapitalistlike ettevõtete säilitamise alusel Ameerika Ühendriikide egiidi all. Marshalli poolt Euroopa taastamiseks lubatud krediite käsitatakse Washingtonis kui eesõigustatud abi Saksa kapitalistidele.

Seega klopsib Ameerika „lääneblokki“ kokku mitte Churchillilt poolt esitatud Euroopa Ühendriikide plaani kohaselt, mis oli mõeldud inglise poliitika teostamiseks, vaid Ameerika

rika protektoraadina, kus suveräänseile Euroopa riikidele, sealhulgas ka Inglismaale endale, on määratud osa, mis ei erine kuigi palju kurikuulsa „Ameerika 49. osariigi“ osast. Ameerika imperialism kohtleb Inglismaad ja Prantsusmaad järjest ülbemalt ja hooimatumalt. Kahe- ja kolmepoolsed nõupidamised Lääne-Saksamaa tööstustoodangu taseme kindlaksmääramise küsimustes (Inglismaa — Ameerika Ühendriigid, Ameerika Ühendriigid ja Prantsusmaa), olles Potsdami otsuste omavoliliseks rikkumiseks, demonstreerivad ühtlasi, et Ühendriigid ignoreerivad täielikult oma läbirääkimiste partnerite elulisi huvisid. Inglismaa ja eriti Prantsusmaa on sunnitud kuulama Ameerika diktaati ja sellega kuulekalt nõustuma. Ameerika diplomaatia käitumine Londonis ja Pariisis on paljus hakanud meenutama nende käitumist Kreekas, kus Ameerika esindajad ei pea enam hoopiski vajalikuks pidada kinni mingisugustest viisakusreeglitest, kus nad nimetavad ja vallandavad kuidas aga tahavad Kreeka ministreid ning peavad end ülal vallutajatenä. Seega on uus Euroopa dawesiseerimise plaan sisuliselt suunatud Euroopa rahvaste põhiliste huvide vastu, kujutades endast plaani Euroopa orjastamiseks Ühendriikide poolt.

„Marshalli plaan“ on suunatud Euroopa demokraatlike maade industrialiseerimise vastu ja järelikult nende sõltumatus ja iseseisvuse aluse vastu. Ja kui omal ajal Euroopa dawesiseerimise plaan kukkus läbi, sel ajal kui Dawes'i plaanile vastupanevad jõud olid hoopis väiksemad kui praegu, siis on praegu sõjajärgses Euroopas üsna küllaldaselt jõude, kõnelemata Nõukogude Liidust, kes, kui nad avaldavad tahet ja otsustavust, võivad selle orjastusplaani nurjata. Asi oleneb Euroopa rahvaste tahtest ja valmisolekust vastupanuks. Mis puutub NSV Liidusse, siis rakendab NSVL kõik jõud selleks, et see plaan jääks realiseerimata.

Hinnangut, mille andsid „Marshalli plaanile“ imperialismivastase leeri maad, on täielikult kinnitanud kogu sündmuste käik. Demokraatlike maade leer ilmutas end „Marshalli plaani“ suhtes võimsa jõuna, mis seisab kõigi Euroopa rahvaste iseseisvuse ja suveräänsuse valvel, mis ei karda šan-

taaži ega hirmutamist täpselt samuti, nagu ta ei lase end petta dollaridiplomaatia võltsmanöövritest.

Nõukogude valitsus pole kunagi vaielnud välismaa, sealhulgas Ameerika krediitide kasutamise vastu sellise vahendina, mis on võimeline kiirendama majandusliku taastamise protsessi. Kuid Nõukogude Liit on alati lähtunud sellest, et krediidi tingimustel ei oleks orjastavat iseloomu ning et nad ei viiks riigi-võlglase majanduslikule ja poliitilisele orjastamisele riigi-võlausaldaja poolt. Lähtudes sellest samast poliitilisest teesist on Nõukogude Liit alati kaitsnud seda seisukohta, et välismaa krediidid ei pea olema peamiseks vahendiks maa majanduslikul taastamisel. Majandusliku taastamise peamiseks ja otsustavaks tingimuseks peab olema iga maa sisemiste jõudude ja ressursside ära kasutamine ning oma tööstuse loomine. Ainult sel alusel võidakse kindlustada maa sõltumatus kallaletungide vastu välismaa kapitali poolt, mis alati ilmutab tendentsi kasutada krediiti poliitilise ja majandusliku orjastamise tööriistana. Just selline on „Marshalli plaan“, mis on suunatud Euroopa maade industrialiseerimise vastu ning on järelikult mõeldud nende maade iseseisvuse õhnestamiseks.

Nõukogude Liit kaitseb väsimatult seda põhimõtet, et vastastikused poliitilised ja majanduslikud suhted mitmesuguste riikide vahel peavad rajanema eranditult poolte üheõigusele ning nende suveräänsetest õigustest vastastikuse lugupidamise põhimõtteile. Nõukogude välispoliitika ja eriti Nõukogude majanduslikud vastastikused suhted välisriikidega baseeruvad üheõigusele ja sõlmitavaist kokkuleppeist mõlemapoolse kasu saamise kindlustamise põhimõtteil. NSV Liiduga sõlmitud lepingud on kokkulepped, mis on lepinguosalistele vastastikku kasulikud ega sisalda iialgi mingisuguseid kallaletunge lepinguosaliste riiklikule iseseisvusele ja rahvuslikule suveräänsusele. See NSV Liidu ja teiste riikide vaheliste kokkulepete põhiline erinevus paistab praegu eriti kujukalt välja Ühendriikide poolt sõlmitavate ja ettevalmistatavate ebaõiglaste ja mitteüheõiguslike lepingute valguses. Nõukogude väliskaubanduspoliitika ei tunne mitteüheõiguslike kokkuleppeid. Veelgi enam — majanduslike suhete

arenemine NSV Liidu ja kõigi riikide vahel, kes on sellest huvitatud, näitab, millistele alustele tuleb rajada normaalsed suhted riikide vahel. Piisab sellest, kui meenutada ühelt poolt NSV Liidu ning teiselt poolt Poola, Jugoslaavia, Tšehhoslovakkia, Ungari, Bulgaaria ja Soome vahel hiljuti sõlmitud lepinguid. Seega näitab NSVL selgesti, millistel teedel võib Euroopa leida väljapääsu raskest majanduslikust olukorrast. Samasuguse lepingu oleks võinud sõlmida ka Inglismaa, kui tööerakondlik valitsus poleks surve tõttu väljastpoolt nurjanud juba kavas olnud kokkuleppe NSV Liiduga.

Euroopa maade majandusliku orjastamise Ameerika plaani paljastamine on NSV Liidu ja uue demokraatia maade välispoliitika vaieldamatu teene.

Seejuures tuleb silmas pidada, et Ameerika ise on majanduskriisi ohus. Marshalli ametlikul heldusel on oma kaaluvad põhjused. Kui Euroopa maad ei saa Ameerika krediiti, siis nende maade nõudmine Ameerika kaupadele väheneb, see aga kutsub esile Ameerika Ühendriikides läheneva majanduskriisi kiirenemise ja tugevnemise. Seepärast — kui Euroopa maad ilmutavad vajalikkust vastupidavust ja valmisolekut vastupanu avaldamiseks Ameerika krediidi orjastavatele tingimustele, võib osutada, et Ameerika on sunnitud taanduma.

IV

KOMMUNISTLIKE PARTEIDE ULESANDED DEMOKRAAT- LIKE JA FAŠISMIVASTASTE RAHUARMASTAVATE ELE- MENTIDE KOONDAMISEL VÕITLUSES UUTE SÕJA- JA AGRESSIOONIPLAANIDE VASTU

Kominterni laialisaatmine, mis vastas töölisliikumise arenemise nõudmistele uue ajaloolise olukorra tingimustes, etendas oma positiivset osa. Kominterni laialisaatmine tegi alaliseks lõpu kommunismi ja töölisliikumise vastaste laimule, nagu segavat Moskva vahele teiste riikide siseellu, nagu tegutsevat mitmesuguste maade kommunistlikud parteid mitte oma rahva huvides, vaid käsu järgi väljastpoolt.

Komintern loodi pärast Esimest Maailmasõda, kui kommunistlikud parteid olid veel nõrgad, side mitmesuguste maade töölisklassi vahel peaaegu puudus ja kommunistlikel parteidel polnud veel töölisliikumise üldtunnustatud liidreid. Kominterni teened seisavad selles, et ta taastas ja tugevdas sidemed mitmesuguste maade töörahva vahel, töötas läbi uutes, sõjajärgseis arenemistingimuses toimuva töölisliikumise küsimused, määras kindlaks kommunismi ideede propageerimise ja agiteerimise üldised normid ning kergendas töölisliikumise liidrite väljakujundamist. Seega loodi tingimused noorte kommunistlike parteide muutumiseks massilisteks töölisparteideks. Kuid noorte kommunistlike parteide muutumisega massilisteks töölisparteideks osutus võimatuks ja ebaotstarbekohaseks nende parteide juhtimine ühest keskusest. Seetõttu hakkas Komintern muutuma kommunistlike parteide arenemist soodustavast tegurist seda arenemist pidurdavaks teguriks. Uus etapp kommunistlike parteide arenemises nõudis parteide vaheliste sidemete

uusi vorme. Need asjaolud määrasid Kominterni laialisaatmise ja parteide vaheliste sidemete uute vormide organiseerimise vajalikkuse.

Kominterni laialisaatmisest möödunud nelja aasta jooksul tugevnesid kommunistlikud parteid tunduvalt, nende mõju suurenes peaaegu kõigis Euroopa ja Aasia maades. Kommunistlike parteide mõju kasvas mitte ainult Ida-Euroopas, vaid ka peaaegu kõigis Euroopa maades, kus võimutses fašism, samuti ka seal, kus leidis aset saksa fašistlik okupatsioon — Prantsusmaal, Belgias, Hollandis, Norras, Taanis, Soomes jne. Kommunistide mõju kindlustus eriti uue demokraatia maades, kus kommunistlikud parteid on mõjukaimateks parteideks riigis.

Kuid kommunistlike parteide praeguses olukorras on ka oma puudusi. Mõned seltsimehed said asjast aru nii, et Kominterni laialisaatmine tähendab igasuguse side, igasuguse kontakti likvideerimist vennalike kommunistlike parteide vahel. Kuid kogemused näitasid, et selline isoleeritus kommunistlike parteide vahel on väär, kahjulik ja sisuliselt ebaloomulik. Kommunistlik liikumine areneb rahvuslikes raames, kuid ühtlasi on tal mitmesuguste maade parteidele ühiseid ülesandeid ja huvisid. Kujuneb üsna veider pilt: sotsialistid, kes pugesid nahast välja, et tõestada, nagu oleks Komintern dikteerinud kõigi maade kommunistidele Moskva direktiive, taastasid oma Internatsionaali, kommunistid aga hoiduvad isegi omavahelistest kokusaamistest ja seda enam konsulteerimisest neid vastastikku huvitavais küsimustes, kartes vaenlaste laimu „Moskva käe“ kohta. Kõige mitmesugusemate tegevusalade esindajad — teadlased, ühistegelased, ametiühinglased, noorsugu, üliõpilased — peavad võimalikuks pidada rahvusvahelist kontakti, vahetada kogemusi ja konsulteerida oma töösse puutuvais küsimustes, korraldada rahvusvahelisi konverentse ja nõupidamisi, isegi liitlassuhteid omavate maade kommunistid aga häbenevad jalule seadmast omavahel sõbralikke sidemeid. Pole kahtlust, et selline olukord, kui see edasi kestaks, tekitaks palju äärmiselt kahjulikke tagajärgi vennasparteide töö arenemisele. See üksikute parteide konsulteerimise ja nende tegevuse vabatahtliku ko-

ordineerimise vajalikkus on eriti küpseks saanud praegu, kus jätkuv isoleeritus võib põhjustada vastastikuse mõistmise nõrgenemist ja vahel ka tõsiseid vigu.

Kuna suur osa sotsialistlike parteide juhtkonnast (eriti Inglise tööerakondlased ja Prantsuse sotsialistid) esineb Ameerika Ühendriikide imperialistlike ringkondade agentuurina, langeb kommunistidele eriline ajalooline osa juhtida vastupanu Euroopa orjastamise Ameerika plaanile ja paljastada julgelt kõiki Ameerika imperialismi sisemisi käsilasi. Samal ajal peavad kommunistid toetama kõiki tõeliselt patriootilisi elemente, kes ei taha lasta ülekohut teha oma isamaale, kes tahavad võidelda oma kodumaa orjastamise vastu välismaise kapitali poolt, tema rahvusliku suveräänsuse eest. Kommunistid peavad olema juhtivaks jõuks kõigi fašismivastaste vabadustarmastavate elementide kaasatöötamisel võitlusse, mida peetakse Euroopa orjastamise uute Ameerika ekspansionistlike plaanide vastu.

Tuleb silmas pidada, et imperialistide soovi — alustada uut sõda — ja sellise sõja organiseerimise võimalikkuse vahel on määratu suur vahemaa. Maailma rahvad ei taha sõda. Rahu pooldavad jõud on nii tähtsad ja suured, et kui need jõud jäävad rahu kaitsmisel püsivaks ja kindlaks, kui nad näitavad üles vastupidavust ja kindlust, nurjuvad agressorite plaanid täielikult. Ei tule unustada, et imperialistlike agentide poolt sõjaohu ümber tehtava kära eesmärgiks on hirmutada nõrganärvilisi ja ebakindlaid ning saavutada šantaazi teel järeleandmisi agressorile.

Peamine oht tööliklassile seisab praegu oma jõudude alahindamises ja vaenlase jõudude ülehindamises. Nagu Müncheni poliitika vallandas minevikus hitlerliku agressiooni käed, nii võivad ka järeleandmised Ameerika Ühendriikide ja imperialistliku leeri uuele kursile teha selle inspireerijad veel ülbemaks ja agressiivsemaks. Sellepärast peavad kommunistlikud parteid juhtima vastupanu imperialistliku ekspansiooni ja agressiooni plaanidele kõigil liinidel — riiklikul, majanduslikul ja ideoloogilisel, nad peavad koonduma, ühendama oma pingutused ühise imperialismivastase ja demokraatliku platvormi alusel ning koguma

enda ümber kõik rahva demokraatlikud ja patriootilised jõud.

Prantsusmaa, Itaalia, Inglismaa ja teiste maade vennalikele kommunistlikele parteidele langeb eriülesanne. Nad peavad võtma enda kätte oma maade rahvusliku iseseisvuse ja suveräänsuse kaitsmise lipu. Kui kommunistlikud parteid püsivad kindlalt oma positsioonidel, kui nad ei lase end hirmutada ja šantažeerida, kui nad seisavad mehiselt kindla rahu ja rahvademokraatia valvel, oma maade rahvusliku suveräänsuse, vabaduse ja iseseisvuse valvel, kui nad suudavad võitluses oma maade majandusliku ja poliitilise orjastamise katsete vastu juhtida kõiki jõude, kes on valmis kaitsma au ja rahvuslikku iseseisvust, siis ei leia realiseerimist mingisugused Euroopa orjastamise plaanid.

Sisukord

I. Maailma sõjajärgne olukord	5
II. Poliitiliste jõudude uus rühmitumine pärast sõda ja kahe leeri — ühelt poolt imperialistliku ja demokraatiavastase ning teiselt poolt imperialismivastase ja demokraatliku leeri — kujunemine	13
III. Ameerika plaan Euroopa orjastamiseks	19
IV. Kommunistlike parteide ülesanded demokraatlike ja fašismivastaste rahuarmastavate elementide koondamisel võitluses uute sõja- ja agressiooniplaanide vastu	32

Vastutav toimetaja V. P o m m.
Tehniline toimetaja E. R i d a l a.

А. Жданов. О международном положении.
На эстонском языке.

T. X.

40 kop.

A-16916

A

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00466849 9